

Key words: anthroponym, proper names' structure, etymology, Turic-Ukrainian relationship in XI–XIII centuries.

Швед Ю. В.
(м. Київ, Україна)

РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ ЯПОНІЄЮ ТА АСЕАН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті аналізуються концептуальні засади політики Японії щодо АСЕАН та основні напрямки співпраці між Японією та АСЕАН у сучасних умовах. Особливу увагу приділено співпраці Японії з АСЕАН з питань подолання сучасної глобальної економічної кризи.

Ключові слова: Японія, АСЕАН, Східна Азія, економічне співробітництво.

У доповіді Національної ради з розвідки США «Глобальні тенденції 2025: світ, що трансформується» стверджується, що до зазначеного терміну на світовій арені існуватимуть три великі торговельно-фінансові блоки – Північна Америка, Європа, та Східна Азія [7, XI]. Про місце останнього у сучасній глобальній економіці свідчить той факт, що на нього припадає 60% світового ВВП, 49% обсягу світової торгівлі й 48% прямих іноземних інвестицій. Тут зосереджено до 65% світових запасів сировини і проживає понад 40% населення планети. [15, 7–8].

У реалізації своєї зовнішньоекономічної стратегії Україні важливо врахувати роль Східноазійського регіону, та його найважливіших інтеграційних структур, серед яких виділяється Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), як гравітаційний центр усіх інтеграційних процесів у цьому регіоні.

Сьогодні відбувається широкомасштабний розвиток економічної співпраці та створення спільних субрегіональних структур між АСЕАН та Північно-Східною трійкою (Китайська Народна Республіка, Японія та Республіка Корея). Особливе місце у цьому процесі посідає економічне співробітництво між Японією та АСЕАН, яке протягом останнього часу значно урізноманітніло свої форми та поглибило їх зміст.

Питання економічної співпраці Японії з АСЕАН знайшли певне висвітлення у працях таких українських фахівців як М. Кулінич, Л. Лещенко, Ю. Пахомов, С. Шергін та інші. Серед російських знавців, які розробляють зазначену тему, потрібно відмітити Л. Арешидзе, М. Малютіна, Г. Чуфріна.

Зазначена тема досліджується західними та азійськими дослідниками. Західна наукова продукція представлена, передусім, дослідженнями М. Бісона, Дж. Курландчика, А. Макгрегора, Е. Фрост. Значну увагу проблемі розвитку економічних зв'язків Японії з АСЕАН приділяють

японські, індійські, сингапурські, китайські науковці, в першу чергу Г. Йоспіда, Н. Кумар, Я Чаочень, Л. Нуа Сунь, Ю. Вананді, Й. Тадохіро та інші.

Порівняльний аналіз існуючої по темі доповіді вітчизняної та зарубіжної літератури дозволяє зробити висновок, що ступінь вивчення цієї проблеми, ще не відповідає зростаючій ролі Японії та АСЕАН, як і всій Східній Азії в цілому, у зовнішньоекономічній стратегії Української держави.

З урахуванням вищевизначеного, автор ставить за мету такі завдання:

- проаналізувати концептуальні засади політики Японії щодо розвитку співробітництва з АСЕАН;
- визначити провідні форми і напрямки розвитку економічного співробітництва Японії з АСЕАН;
- визначити провідні форми і напрямки розвитку економічного співробітництва Японії з АСЕАН;
- визначити провідні форми і напрямки розвитку економічного співробітництва Японії з АСЕАН;
- виявити роль Японії у підтримці інтеграційних процесів в АСЕАН в умовах сучасної глобальної економічної кризи;
- сформувані висновки та пропозиції щодо належного врахування особливостей та змісту економічного співробітництва між Японією та АСЕАН при реалізації зовнішньоекономічного курсу України у Східній Азії.

Японське бачення концепції Східної Азії полягає в тому, що з її точки зору Сполучені Штати мають продовжувати тримати ядерну парасольку над регіоном, у якому сама Японія за допомогою своєї економічної могутності забезпечує лідерство. Вона бажає відчувати себе «нормальною» нацією без нагадувань та наслідків своєї поразки у Другій світовій війні. Японія бажала б поховати свою історію часів Другої світової війни і виглядати як миролюбива нація, яка приносить покращення в Азію за допомогою свого економічного прогресу. Японська концепція східноазійського регіоналізму знаходить своє бачення у зграї диких гусей, в якій Японія виконує роль гусака-ватажка. Токіо визнає, що Китай стає центром при тяжінні для торгівлі й інвестиційної активності. Японія, тим не менш, бажає утримати лідерські позиції в Азії, враховуючи піднесення Китаю таким чином, щоб не стати залежною від нього і постати як нормальна розвинена нація із своїми власними правами і не бути маріонеткою для Сполучених Штатів у Східній Азії [5, 31].

В основі регіональної політики Японії покладені чотири основних принципи: антимілітаризм, збереження Договору безпеки із США, паназіатизм й економічний прогрес в інтересах розвитку всіх країн регіону. Японія істотно просунулась у своїх відносинах із сусідами по регіону. Завдяки її дипломатичним й економічним зусиллям стало можливим

підтримувати широкий діалог у різних областях регіональної міжнародної взаємодії. Багато країн Східної Азії дивляться сьогодні на Японію як на авторитетного регіонального лідера. У політичній сфері Японія виступає ініціатором закритого регіонального клубу країн Східноазійської економічної наради ЕАЕС (East Asia Economic Caucus), завданням якої є створення економічного, а згодом і політичного блоку східно-азійських країн. В економічній сфері Азійський банк визнав за Японією її лідерство у наданні фінансових послуг країнам регіону. У сфері безпеки регіональний форум АСЕАН запропонував Японії відігравати більш активну роль у питаннях регіональної безпеки [1, 201].

Безумовно, заява Японії на лідерство у Східній Азії після «холодної війни» серйозно сприймається із спротивом з боку Китаю і Сполучених Штатів Америки, а також інших регіональних гравців. Цим можна пояснити певну стриманість позиції Японії по відношенню до Східноазійського економічного співтовариства, а також Азійського банку. Сама Японія також не зацікавлена відверто демонструвати свої амбіції на лідерство у Східній Азії з тим, щоб уникнути критики за проведення політики неоімперіалізму. Японії більш імпонує роль організатора регіональної співдружності країн на основі паназійства й інтернаціоналізації. Окрім того, Японії хотілося б уникнути зростання напруги у своїх відносинах із Китаєм та США, яке неминуче виникне, як тільки вона очолить будь-яку регіональну структуру. Як зазначає професор С. Сімон у науковій розвідці «Східноазійський регіоналізм», що була виконана у Сінгапурському інституті міжнародних відносин, зростаюча роль Японії у регіоні залежить не лише від можливостей її самої щодо внесу у розвиток регіону, а й від бажання інших держав регіону прийняти цей внесок. Японія мусить пояснювати плани щодо своїх зв'язків із США: щодо наслідків своїх сил самооборони стосовно сусідів і уважно прислухатися до їхньої думки [14, 3].

Старший науковий співробітник Центру з вивчення АТЕС Інституту економік, що розвиваються, Й. Тадахіро (Університет Васеда, Японія) зазначає, що на сьогодні Японія «є ключовим гравцем у контексті АСЕАН плюс три. Вочевидь, східно азійський регіоналізм не зміг би бути втілений у практику без сильної підтримки Японії» [16, 1].

Відправною точкою у всебічному розвитку відносин з АСЕАН стало проголошення т. зв. «доктрини Фукуди» під час першого саміту Японія – АСЕАН (1977 р.) тодішнім прем'єр-міністром Т. Фукудою. Доктрина зводилась до таких основних пунктів:

- ✓ готовність до миру, відмова від військового тиску;
- ✓ консолідація спільної довіри та відкритості, що базується на «сердечному» розумінні, яке розповсюджується на політичну, економічну, соціальну і культурну сфери;
- ✓ співробітництво з АСЕАН, підтримка солідарності у межах АСЕАН, взаємопорозуміння з усіма народами Індокитаю [2].

Азійська фінансова криза 1997–1998 рр. розглядається як початок поворотного пункту щодо японської участі у розвитку східноазійського регіоналізму. Японія виявилася втягнутою у будівництво східноазійського регіоналізму через свою зростаючу фінансову й економічну допомогу країнам Східної Азії з метою подолання наслідків кризи. У жовтні 1998 р. Японія проголосила про Нову ініціативу Мійзава, спрямовану на фінансову допомогу країнам регіону [16, 10]. Нова ініціатива Мійзава означала нову епоху у регіональній політиці Японії. Як відзначив японський фахівець з питань економічної політики Японії у Східній Азії С. Катада, крок, зроблений Японією, означав не лише значне поглиблення її економічних зв'язків із країнами Східної Азії, а й перетворення Японії на найбільш важливого й незалежного від Сполучених Штатів, гравця в регіоні [11, 186].

У травні 2000 р. внаслідок японської ініціативи, друга зустріч міністрів фінансів Форуму АСЕАН плюс три (травень 2000 р., Таїланд) закінчилась проголошенням ініціативи Кіанг Май, також спрямованої на фінансову допомогу тим країнам регіону, які потерпіли від фінансової кризи.

Провідні японські політики й економісти зазначають, що наприкінці 1990-х рр. Японія почала визнавати Азію як найбільш важливий для себе регіон.

Протягом наступних тридцяти двох років Японія перетворилась на одного з найважливіших економічних партнерів АСЕАН й значно розширила напрями й форми своєї співпраці з цією центральною інтеграційною структурою у Східній Азії. У своєму виступі під час 171-ої сесії японського парламенту 28 січня 2008 р. Міністр закордонних справ Японії Х. Накасонє підкреслив, що Японія посилюватиме свої відносини з країнами АСЕАН з широкого кола питань, використовуючи те, що 2009-й рік є роком обміну Меконг – Японія та докладаючи зусилля до розвитку багатостороннього економічного співробітництва.

Протягом останнього часу Японія та АСЕАН забезпечили становлення солідної договірної – правової основи економічного співробітництва у сучасних умовах. У грудні 2003 р. на саміті АСЕАН – Японія у Токіо було запроваджено План дій Японія – АСЕАН, який уявляє собою всеохоплюючі рамки, що дозволяють розвивати співпрацю у галузі економіки і фінансів, політики і безпеки, а також здійснювати програму обмінів та культурне співробітництво. Серед спеціальних ініціатив Плану було забор'язання Японії спрямувати 1,5 млрд. дол. США на реалізацію проекту «Розвиток регіону Меконг» терміном на 3 роки. У 2004 р. Японія та АСЕАН ухвалили спільну Декларацію АСЕАН – Японія щодо співробітництва та протидії міжнародному тероризмові. У березні 2006 р. було створено Інтеграційний фонд Японія – АСЕАН, якому Японія виділила 70 млн. дол. США для вирішення нагальних проблем у межах АСЕАН.

У 2007 р., коли на 13-му саміті АСЕАН було ухвалено Статут АСЕАН, що надало якісно новий поштовх у розвитку АСЕАН як єдиної спільноти, Японія також перевела свої договірні відносини з АСЕАН на новий рівень

згідно з Угодою про всебічне економічне співробітництво. Ця Угода дозволяла значно поглибити рівень економічної співпраці між Японією та АСЕАН, особливо у таких сферах як трансфер технологій, обмін та збагачення людського капіталу [3]. Як зазначав під час підписання Угоди Генеральний секретар АСЕАН С. Пітсуван, лише протягом 2002–2006 рр. Японія надала АСЕАН кредитів в обсязі 30,8 млрд. дол. США.

21 листопада 2007 р. у Сінгапурі відбувся 11-й саміт АСЕАН – Японія, який відзначив спільні намагання АСЕАН та Японії посилювати свої економічні зв'язки у напрямку створення більшого та ефективнішого ринку у регіоні на основі імплементації укладених угод. На саміті було досягнуто згоди щодо створення Інституту економічних досліджень АСЕАНу та Східної Азії, спрямованого на опрацювання рекомендацій щодо подальшого поглиблення регіональної інтеграції та зміцнення співробітництва між Японією та АСЕАН [4].

17 жовтня 2008 р. було призначено посла Японії в АСЕАН; ним став Й. Каторі. Цим кроком Японія посилила свій механізм співпраці з Асоціацією, в тому числі і з економічних питань.

Під час розгортання глобальної фінансової та економічної кризи Японія виступила з низкою ініціатив та конкретних кроків, спрямованих на значне збільшення допомоги АСЕАН у подоланні кризи. Так, у ході тристороннього саміту Японія – Китай – Республіка Корея 13 грудня 2008 р. у м. Фукуока (Японія) було підкреслено, що Японія, Китай та Республіка Корея разом складають 75% економіки Східної Азії і мають взяти на себе відповідальність за надання дієвої допомоги країнам АСЕАН. Токіо запропонував допомогу у розмірі 200 млрд. дол. США [6].

У спеціальному зверненні «Мої пропозиції до відновлення світової економіки» Прем'єр-міністра Японії Т. Асо до щорічної зустрічі Світового економічного форуму у Давосі зазначалось, що Японія підтримуватиме країни АСЕАН через різноманітні форми допомоги, в тому числі, готова надати приватному капіталу в АСЕАН не менш, ніж 17 млрд. дол. США [12].

Напередодні 14-го саміту АСЕАН Японія виступила із пропозицією розширення корзини фінансової допомоги країнам Східної Азії з 80 млрд. дол. США до 120 млрд. дол., з яких 20% має бути спрямовано на підтримку економіки країн-членів АСЕАН у рамках Ініціативи Кіанг Май [11].

Таким чином, розвиток економічного співробітництва Японії з АСЕАН є одним із найважливіших пріоритетів сучасної зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної стратегії Японії у Східноазійському регіоні. Для зміцнення своїх позицій у регіоні Південно-Східної Азії Японія ефективно використовує дипломатію «чеків книжки». Економічні структури Японії та країн АСЕАН, як правило, доповнюють одна одну, а не конкурують між собою, що створює великий діапазон можливостей для різних форм економічного співробітництва.

Сьогодні, коли Україна намагається активно залучити японський

інвестиційний та технологічний ресурс для подолання свого кризового становища та оновлення своєї економіки, доцільно опрацювати можливості й перспективи реалізації спільних міжнародних проєктів Україна – Японія – АСЕАН.

1. *Арешидзе Л. Г.* Международные отношения в Восточной Азии : Угрозы и надежды / Л. Г. Арешидзе. – М. : Междунар. отношения, 2007. – 296 с.
2. ASEAN and Japan : Towards a New Relationship / [talk by Rudolfo S. Severino, Head, ASEAN] // Studies Centre, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, at the joint International Forum hosted by the Japan Institute of International Affairs and Ishikawa Prefecture. – Japan : Yanazawa, 2008 (March, 8).
3. ASEAN SC Hail Completion of the Signing of the ASEAN – JAPAN Comprehensive Economic Partnership Agreement : [Press Reliase] : [Електронний ресурс] // ASEAN Secretariat. –2008. – April, 15. – Режим доступу : <http://www.aseansec.org/21472.htm>.
4. Chairman's Statement of the 11th ASEAN – Japan Summit : [Електронний ресурс] –Singapore. – 2007. – November, 21. – Режим доступу : <http://www.aseansec.org/21131.html>.
5. East Asian Regional Architecture : New Economic and Security Arrangements and US Policy : [CPS Report for Congress]. – Congressional Research Sevice. – 2008. – January, 4. – 41 p.
6. *Fackler M.* China, Japan and South Korea economy at summit meetings / M. Fackler // International Herald Tribune. – 2008. – December, 14.
7. Global Trends 2025 : A Transformed World. – USA : NIC ; Washington DC, 2008. – 120 p.
8. Japan – ASEAN Relations. Overview : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mofa.go.jp/egion/asia-paci/asean/relations/overview.html>.
9. Japan and One ASEAN that Care and Share at the Heart of Dynamic Asia : [Policy Speech by Shinzo Abe, Prime Minister of Japan on the Occation of his Official Visit to Indonesia, August 20, 2007] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mofa.go.jp/egion/asia-paci/pm/0708/speech.html>.
10. *Katada S.* Banking and Stability : Japan and the Cross-Pacific Dynamics of International Financial Crisis Management / S. Katada. – USA : Michigan ; The University of Michigan Press, 2001. – 412 p.
11. *Lewis L.* Asean leaders seek 120 bn pool of foreign reserver / L. Lewis // The Times. – 2009. – March, 2.
12. Occasion of the Annual Meeting of the World Economic Forum «My Prescriptions for Reviving the World Economy» : [Електронний ресурс]. – 2009. – January, 31. – Режим доступу : http://www.kantei.go.jp/foreign/asospeech/2009/01/31/davos_e.html.
13. Policy Speech : [Електронний ресурс] / [by Minister for Foreign Affairs Hirofumi Nakasone to the 171st Session on the Diet]. – January, 28. – Режим

- доступу : <http://www.mofa.go.jp/announce/fm/nakasone/speech0901.html>.
14. *Simon S.* East Asian Regionalism / S. Simon // Singapore Institute of International Affairs. – 2006. – July. – Режим доступу : http://www.siaaonline.org/east_asian_regionalism/.
 15. State of the Region : 2007–2008 // Pacific Economic Cooperation Council : APEC Secretariat. – Singapore, 2007. – 65 p.
 16. *Tadohiro Y.* East Asian Regionalism and Japan / Y. Tadohiro // APEC Study Center ; Institute of Developing Economics. – Jetro, 2004. – 34 p.

Julia Shved

THE DEVELOPMENT OF JAPAN AND ASEAN COOPERATION NOWADAYS

The conceptual basics of the Japanese policy towards the ASEAN and major directions of the Japan and ASEAN cooperation are analyzed in the article. Special attention is paid to the Japan and ASEAN cooperation in terms of dealing with today global economic crisis.

Key words: Japan, ASEAN, East Asia, economic partnership.

Шекера Я. В.

(м. Київ, Україна)

ПОЕТИЧНІ ТА ПІСЕННО-ПОЕТИЧНІ ЖАНРИ ДАВНЬОГО КИТАЮ: ДО ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ

Стаття присвячена методам і способам аналізу ідеограм на позначення назв таких поетичних та пісенно-поетичних жанрів давньокитайської літератури, як ши, ци, юефу та цюй. Виявляючи через мовно-культурологічний (етимологічний) аналіз цих ідеограм їхнє смислове наповнення, автор робить спробу наблизитися до адекватного їх розуміння, що може сприяти адекватному перекладу текстів досліджуваних жанрів.

Ключові слова: жанр, ідеограма, піктографічне зображення, семантико-графічна структура, етимологічний (мовно-культурологічний) аналіз, світоглядні принципи, джерело породження, ідея, символ.

Методологічною основою дослідження пісенно-поетичних жанрів давнього Китаю, на нашу думку, має бути пошук способів адекватного розуміння їхньої ідейної основи, що окреслюється, з одного боку, специфікою побутування в народі того чи іншого жанру, його тематикою та формальними особливостями вірша (пісні), а з іншого, що видається набагато важливішим, смисловим наповненням (концептом) терміна на позначення даного жанру, через що частково визначається головна ідея, сюжет, тема тощо досліджуваних художніх творів. У цій розвідці звернемося до таких